

Huonekasvien hoitovirheistä aiheutuvien tautien ehkäiseminen

Agronomi **Aarre Ylimäki**
Maatalouskoelaitos, kasvitautiosasto
Tikkurila

Käsite kasvitauti tuo useiden lukijoiden mieleen varmaan vain kasveissa loisivien sienien ja bakteerien aiheuttamat sairaudet. Monet haitallisesti vaikuttavat ulkoiset tekijät aiheuttavat kuitenkin kasveissa niinkuin eläimissäkin monenlaisia tautitiloja. Ajatelkaammepa esimerkkinä vain liian runsasta auringonvaloa. Ihmisten auringonpistosta vastaavaan tilaan voivat monet kasvitkin joutua, jos niitä pidetään jatkuvasti liian aurinkoisessa paikassa. Näitä tällaisia epäsuotuisista kasvuolosuhteista johtuvia tauteja kasveissa sanotaan yhteisellä nimellä tarttumattomiksi (fyysiogeenisiksi) kasvitaudeiksi.

Syksyn jälleen saavuttua ja talven lähetessä moni huonekasvien vaalija seuraa huolestuneena holhokkiensa viihtymistä, todettuaan edellisinä vuosina juuri tähän vuodenaikaan niiden lehtien alkaneen kellastua ja varista, elleivät kasvit ole kokonaan kuolleet. Näin on käynyt huolimatta siitä, että kasveja on jatkuvasti hoidettu täysin samalla tavoin. Harva tulee ajatelleeksi, että juuri tuossa jatkuvasti samanlaisessa hoitotavassa vika piilee. Ensiksikään eivät kaikki kasvit suinkaan viihdy samanlaisissa olosuhteissa ja toiseksi kaikkien kasvien kehitys on riippuvainen myös vuodenaajoista. Suurin osa huonekasveistamme vaatii lepoaikansa ja useimmilla se on juuri syksyllä, vuoden pimeimpänä aikana.

Nykyinen huonekasvivalikoimamme käsittää mitä erilaisimmista luonnon olosuhteista peräisin olevia kasveja. Ajatellaanpa vain tropiikin aavikoilta kotoisin olevia kaktuskasveja, jotka ovat tottuneet perin*niukkaan vedensaantiin ja runsaaseen auringonvaloon ja toisaalta australialaista varjoköynnöstä, joka parhaiten viihtyy viidakkojen hämärää ja kosteutta mahdollisimman paljon muistuttavissa olosuhteissa. Vaikka useimmat kasvit ovatkin varsin mukautuvia, on silläkin rajansa. Kosteuden, valon ja lämpötilan ohella riippuu niiden menestyminen ratkaisevasti kasvualustan laadusta sekä ravinnon saannista.

Kosteutta useimmat kasvit vaatisivat hyvin menestyäkseen enemmän kuin mitä asuinhuoneissa on. On tosin eräitä kuivuuttakin rakastavia kasveja, mutta enin osa kasveista viihtyy parhaiten kosteailmaisessa ympäristössä. Nimenomaan kaikki keskuslämmitystalojen huoneistot ovat kasvien kannalta

toivottoman kuivailmaisista. Niinpä kasvit, jotka kesällä ovat olleet kauniita ja voineet kaikinpuolin hyvin, yhtäkkiä alkavat kellastua, kuihtua ja varistaa lehtiään, kun lämmitys syksyllä alkaa.

Asiaa voidaan melkoisesti auttaa pitämällä kasvit hiekalla, sepelillä tai turpeella täytetyllä alustalla, niin että kasteluveden ylimäärä valuu siihen ja vähitellen haihtuu kasveja ympäröivään ilmaan. Ellei tähän ole mahdollisuuksia, olisi kasveja usein ainakin suihkutettava. Näin olisi tehtävä varsinkin ns. nahkealehtisille kasveille kuten atsalealle, varjoköynnökselle, muratille ja porsliinikukalle. Suihkun on oltava hyvin hienojakoinen, esim. hajuvesiruiskut sopivat suihkuttamiseen mainiosti. Vastikään suihkutettuja kasveja ei yleensäkään, mutta ei ainakaan sellaisia kuin Saintpaulia ja Gloxinia pidä heti suihkuttamisen jälkeen asettaa aurinkoiselle ikkunalle, koska ne siinä helposti saavat polttovioituksia.

Kenties suurimmat huonekasvien hoitovirheet tehdään kastelussa. Jo kasveja istutettaessa on muistettava jättää ruukkuun riittävästi tilaa kastelua varten. Jotta kasteluveden ylimäärä pääsee poistumaan ruukusta, on se pohjalta kunnollisesti "salaojitettava" esim. ruukunpalasilla. Kastelu on toimitettava vain silloin, kun mullan pinta on harmahtava ja tuntuu kuivalta. Kasteltaessa on vettä annettava runsaasti. Koska ruukussa seisova vesi on useimmille kasveille myrkyä, on alustalle valunut vesi poistettava. Vain harvat kasvit, kuten syklaami, hortensia, atsalea, oleanteri ja saniaiset sietävät alustalla seisovaa vettä. Liiallisen kastelun seurauksena ilmaantuu mm. kaktusten lehtiin vualeanvihreitä läpikuultavia laikkuja, jotka lopulta muuttuvat ruskeiksi ja rapmaisiksi. Samoin käy, jos kaktuksia pidetään liian lämpimässä paikassa.

Multapaakkua ei saa milloinkaan, ei kasvien lepoajanakaan, päästää kuivumaan kivikovaksi. Jos niin kuitenkin pääsisi tapahtumaan, on paakku nostettava ylös ja pidettävä vedessä kunnes se kostuu ja pehmenee läpikotaisin.

Huonekasvien kasteluun on sadevesi sopivinta. Lähde- ja johtovesi on, varsinkin jos se on kovaa, seisotettava ennen käyttöä vuorokauden ajan. Atsalealle, hortensialle, gardenialle ja syklaamille ei milloinkaan pidä antaa kovaa, kalkkipitoista vettä.

Kastelu on toimitettava yksilöllisesti. Pienissä ruukuissa kasvavat kasvit tarvitsevat vettä useammin kuin suurissa olevat, koska ne kuivuvat nopeammin. Kasvit, joilla on runsaasti lehtiä tai jotka parhaillaan kukkivat, vaativat niinkään enemmän vettä kuin vähälehtiset. Levossa olevia lehdettömiä ja vasta istutettuja kasveja on kastettava erittäin niukasti. Yleensä on kesäaikana kastettava runsaammin kuin talvella, koska talvi ja nimenomaan syystalvi on useimpien huonekasvien lepoaikaa. Tässä menetellään usein mm. varjoköynnöksen, muratin ja porsliinikukan suhteen virheellisesti.

Auringonvalon ja lehtivihreän avulla kasvit valmistavat ilman hiilidioksidista ja vedestä ravinnokseen tarvitsemansa tärkkelyksen. Ei milloinkaan pidä unohtaa *valon merkitystä* vihreille kasveille. Puhutaan kyllä varjokasveista, mutta tosiasiallisesti mikään vihreä kasvi ei kuitenkaan ole niin varjoa rakastava, ettei se vaatisi hiukkasen auringonvaloakin. Kysymys on vain auringonvalon runsaudesta. Varjoköynnös ja muratti menestyvät varsin hyvin pohjoisikkunallakin, mutta jos ne sijoitetaan pohjoisen puoleisen huoneen pimeälle peräseinälle, kasvu hidastuu huomattavasti, lehdet kellastuvat ja varisevat. On syytä muistaa, että jo 3 m:n etäisyydellä ikkunasta huoneen valoisuus on 90 % vähäisempi kuin ikkunan ääressä. Jos porsliinikukkaa pidetään eteläpuoleisella

ikkunalla, johon aurinko paistaa suurimman osan päivää, sen lehdet muuttuvat pian keltaisiksi ja alkavat varista. Itä- ja länsi-ikkunalla se menestyy hyvin. Runsaassa auringon paisteessa syntyy Saintpaulian lehtiin vaaleita epämuotoisia renkaita, ja begonian lehdet muuttuvat etenkin reunoiltaan punertaviksi. Kukkiivat kasvit olisi aina pyrittävä sijoittamaan siten, että ne saisivat runsaasti aurinkoa.

Huonekasvien ammattiviljelijät tietävät tarkoin, millainen *multaseos* kullekin kasvilajille on sopivin. Kotioloissa on vaikeata niitä valmistaa, eikä se monien kasvien kohdalla ole ehdottoman välttämätöntäkään. Kasvumullan happamuusaste on kuitenkin eräs sellainen tekijä, joka monesti on ratkaiseva kasvien menestymisen kannalta. Siihen on näinollen syytä kiinnittää huomiota. Kaikki kasvit eivät siedä kalkkia ollenkaan, kun taas toiset sitä nimenomaan vaativat. Itse asiassa ei ole aivan oikein rinnastaa maan happamuusastetta ja kalkkipitoisuutta toisiinsa, mutta yksinkertaisuuden vuoksi tehdään tässä niin. Seuraavassa mainitaan eräitä kummankin ryhmän kasveja ja sulkeisiin on merkitty kullekin kasville otollisin happamuusaste. Kalkkia karttavia kasveja ovat mm. amaryllis (5—6), atsalea (4—4.5), begonia (5.5—6), syklaami (5.5—6.5), gardenia (5), hortensia (4.5—6), saniaiset (6), kalla (4.5) ja kamelia (4—4.5). Kalkkia vaativia ovat taas mm. irikset (6—8) ja kaktukset (7.5). Enin osa huonekasveista on happamuusvaatimuksiltaan varsin neutraaleja. Liian emäksisessä (kalkkipitoisessa) maassa begonian, atsalean, syklaamin, gardenian, hortensian, kamelian ym. kalkkia karttavien kasvien lehdet muuttuvat vaaleanvihreiksi ja lopulta kuivuvat kokonaan.

Mullan happamuutta voidaan alentaa lisäämällä siihen esim. kuivunutta vanhaa muurilaastia ja kohottaa sekoittamalla siihen rahkasammalta tai varovaisesti annettuna laimeata ammoniumsulfaattiliuosta.

Kasvit eivät luonnollisestikaan kykene saamaan ruukussa olevasta vähäisestä multamäärästä ajanmittaan riittävästi ravinteita ellei niitä siihen lisätä. Nykyisin on kaupan useitakin kukkalannoiteseoksia jauheina, tabletteina tai liuoksina. Niitä on kuitenkin käytettävä varoen, ettei kasveja lannoiteta kuoliaaksi. Nimenomaan kasvien lepoaikana ei niille pidä antaa lannoitteita ja kasvuajanakin se on tehtävä hyvin harkiten 1—2 viikon väliajoin ja vähän kerrallaan eikä milloinkaan ennen varsinaista vesikastelua.

Lepoaika on useille kasveille tuiki tärkeä. Niinpä joulukaktus tuottaa monelle pettymyksen ollessaan jouluna kukattomana. Synnä voi olla vain se, ettei sille ole suotu elo—syyskuussa tarpeellista lepoa. Sellaiset kasvit kuin ruusu, hortensia, verenisara ja pelargonia vaativat täydellisen lepoajan marras—helmikuussa. Pelargoniaa lukuunottamatta saa mainitut kasvit siirtää lepoajaksi varjoon vaikkapa pimeään kellariin, jossa on vain joitakin lämpöasteita. Kastelu toimitetaan vain muutaman kerran kuukaudessa, mutta tällöin runsaasti. Pelargonia viihtyy lepoajanakin parhaiten valossa ja viileässä.

Huonekasveja hoidettaessa on muistettava, että nekin ovat eläviä olioita, jotka tarvitsevat säännöllistä ja asianmukaista huolenpitoa, jos mieli saada ne hyvin menestymään. Tämä on sitäkin tärkeämpää, kun kasvuympäristö, asuinhuone, on useimmille niille jo sinänsä sopimaton. Ottamalla hoidossa huomioon mahdollisimman suuresta määrin kunkin kasvilajin luonnonmukaiset vaatimukset kosteuteen, valaistukseen, lämpötilaan, mullan laatuun ja lannoitukseen nähden, voidaan ne saada kuitenkin menestymään.

